

*Сащук Д.П.,
здобувач кафедри фінансів підприємств
Київського національного економічного університету ім. Вадима Гетьмана,
м. Київ, Україна*

СУТНІСТЬ І ЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Фінанси підприємств відіграють значну роль в структурі фінансових відносин суспільства. На підприємствах створюється валовий внутрішній продукт, матеріальні та нематеріальні блага, національний дохід – основні джерела фінансових ресурсів. Саме від фінансового стану підприємства залежить можливість забезпечення суспільних потреб та фінансової стійкості країни загалом. Тобто підтримка фінансової стійкості підприємств має винятково важливе значення для підтримки стійкості фінансово-економічної системи держави загалом. Одним з основних завдань аналізу фінансового стану підприємства є аналіз показників, які характеризують його фінансову стійкість, що представляється головною умовою ефективної діяльності підприємства. Визначення межі фінансової стійкості підприємств має істотне практичне значення і належить до найважливішої економічної проблеми в умовах переходу до ринку, тому що, недостатня стійкість суб'єктів господарювання багато в чому є причиною неплатежів, обсяги яких постійно зростають.

Досліджуючи сутність та значення фінансової стійкості підприємств необхідно здійснити аналіз наукових досліджень та практичних коментарів присвячених питанням управління фінансовою стійкістю підприємства. Проблемні питання оцінки фінансової стійкості підприємства, як складової частини аналізу його фінансового стану, висвітлювали в своїх працях зокрема такі вчені: Білик М.Д., Гіляровська Л.Т., Захарченко В.О., Кизим Н.А., Олексюк О.С., Поддєрьогін А.М., Шеремет О.О., Шморгун Н.П. та інші.

У вітчизняній науковій літературі паралельно широко використовується поняття «фінансовий стан», «фінансова стабільність», «фінансова стійкість», «платоспроможність», «кредитоспроможність», тобто немає одностайності у визначенні сутності фінансової стійкості підприємства. Спробуємо проаналізувати різні наукові підходи до визначення фінансової стійкості підприємства та подати авторське обґрунтування. З огляду на аналіз підходів до поняття «фінансова стійкість підприємства» можна зробити висновок, що немає однозначності у трактуванні цієї дефініції, а також її ототожнюють із поняттям «фінансова стабільність». Поряд з цим, можна стверджувати, що наукові підходи до визначення фінансової стійкості підприємства не мають істотних відмінностей.

Узагальнюючи доробок дослідників зазначимо, що деякі економісти розглядають фінансову стійкість у вузькому розумінні через показники фінансового стану підприємства, що характеризують його платоспроможність. Другі визначають фінансову стійкість як результат взаємодії усіх елементів фінансів підприємств. Також дослідники вважають, що оцінка фінансової стійкості підприємства визначається його фінансовою незалежністю, та пов'язують фінансову стійкість із загальною фінансовою структурою підприємства, ступенем його залежності від кредиторів та інвесторів. Також науковці характеризують фінансову стійкість як співвідношення між власними та позиковими коштами. Зосереджують свою увагу на визначенні окремих показників, які характеризують фінансову стійкість підприємства. Інші дослідники характеризують фінансову стійкість як обсяг фінансових ресурсів, за допомогою яких на підприємстві досягається збереження платоспроможності.

Стосовно фінансового аналізу стану зазначимо, що для характеристики фінансової стійкості підприємства використовується система абсолютних та відносних показників. Найбільш узагальнюючими абсолютними показниками фінансової стійкості є відповідність або невідповідність (надлишок або нестача) джерел коштів для формування запасів і витрат, тобто різниця між сумою джерел коштів і сумою запасів та витрат [2].

Відповідно до показника забезпечення запасів і витрат власними та позиченими коштами науковці [3] виділяють такі типи фінансової стійкості підприємства: абсолютна фінансова стійкість (трапляється на практиці дуже рідко) — коли власні оборотні кошти забезпечують запаси й витрати; нормально стійкий фінансовий стан — коли запаси й витрати забезпечуються сумою власних оборотних коштів та довгостроковими позиковими джерелами; нестійкий фінансовий стан — коли запаси й витрати забезпечуються за рахунок власних оборотних коштів,

довгострокових позикових джерел та короткострокових кредитів і позик, тобто за рахунок усіх основних джерел формування запасів і витрат; кризовий фінансовий стан — коли запаси й витрати не забезпечуються джерелами їх формування і підприємство перебуває на межі банкрутства. Фінансово стійким можна вважати таке підприємство, яке за рахунок власних коштів спроможне забезпечити запаси й витрати, не допустити невинуватого кредиторської заборгованості, своєчасно розрахуватись за своїми зобов'язаннями.

З огляду на вищезазначене можна стверджувати, що фінансова стійкість підприємства — це комплексне поняття. Фінансова стійкість характеризує такий фінансовий стан підприємства, коли підприємство функціонує на основі самофінансування та самокупності, має достатній рівень платоспроможності. Фінансова стійкість означає незалежність підприємства від випадковостей (невиконання договорів, неплатежі тощо) та фінансових ускладнень із залученням позикових коштів. Фінансова стійкість підприємства залежить від ефективності використання і стану оборотних коштів і необоротних активів (особливо активній їх частині — основних засобів). На нашу думку, фінансова стійкість підприємства — це більш узагальнена характеристика фінансового стану підприємства, яка до певної міри включає показники ліквідності та платоспроможності. Поряд з цим, існує своя система критеріїв оцінки фінансової стійкості, яку підприємства використовують для оцінки надійності партнерів у господарських стосунках. Під фінансовою стійкістю ми розуміємо такий стан фінансових ресурсів підприємства і такий ступінь їх використання, при яких підприємство, вільно маневруючи грошовими коштами, здатне за допомогою ефективного їх використання забезпечити безперебійний процес виробництва і реалізації продукції, робіт та послуг, а також здійснювати відповідні витрати для його розширення та оновлення. Можна також стверджувати, що фінансова стійкість характеризується стабільним перевищенням доходів над витратами, вільним маневруванням грошовими коштами і ефективним їх використанням в процесі поточної господарської діяльності. У свою чергу аналіз фінансової стійкості за певний проміжок часу дає змогу встановити, наскільки раціонально підприємство управляє власними і запозиченими коштами протягом періоду, який передував цьому терміну. Дуже важливо, щоб фінансовий стан відповідав стратегічній меті розвитку підприємства, оскільки недостатня фінансова стійкість може привести до його неплатоспроможності, тобто відсутності грошових коштів, які необхідні для розрахунків з внутрішніми і зовнішніми партнерами, а також державою. Одночасна наявність значних залишків вільних грошових коштів ускладнює діяльність підприємства за рахунок іммобілізації в надлишкові матеріально-виробничі запаси і витрати. Відповідно, фінансова стійкість характеризується ефективним формуванням і використанням грошових ресурсів, необхідних для ефективної господарської діяльності.

Література: 1. Білик М. Д., Павловська О. В., Притуляк Н. М., Невмержицька Н. Ю. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. — К.: КНЕУ, 2005. — 592 с. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://ubooks.com.ua/books/000222/inx31.php>; 2. Філімоненков О.С. Фінанси підприємств: Навч. посіб. — 2-ге вид., преробл. і допов. — К.: МАУП, 2004. — 328 с. (С.283); 3. Фінанси підприємств: Підручник / Керівник авт. кол. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. 3-тє вид., перероб. та доп. — К.: КНЕУ, 2000. — 460 с. 4. Хотомлянський О.Л., Знахуренко П.А. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства // Фінанси України. — 2007. — №1 — С.111-117.

Семенюк О.М.,
*аспірант кафедри обліку та аудиту ХНУ,
м. Хмельницький, Україна*

ФАКТОРИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Сталий розвиток це здатність підприємства під впливом факторів зовнішнього та внутрішнього середовища протягом усього періоду функціонування зберігати сталість і при цьому переходити від одного якісного стану до іншого, більш високого, для забезпечення нормальної життєдіяльності й досягнення поставленої системи цілей [1., с. 213].

Питанням сталого розвитку підприємств присвячені праці таких відомих вчених як: В.А. Василенка, О.В. Козьменка, З.В. Герасимчук, М.І. Головінова, С.М. Ілляшенка та інших.

Сталий розвиток машинобудівних підприємств формується під впливом факторів зовнішнього і внутрішнього середовища. При вивченні основних факторів сталого розвитку